

Herdenkingsconcert Zeist

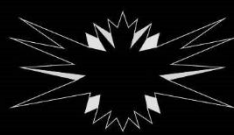

Wie liegt die Stadt so wüst - Mauersberger
Schütz - Tobias - Pärt - Grigorjeva

PIM SCHIPPER, ORGEL

PROJECTKOOR

ADVENIAT MUSICA

O.L.V. RIENK BAKKER

4 MEI 2016

21.00 UUR

OUDE KERK

1E DORPSSTR. 1

ZEIST

Voorwoord

Hartelijk welkom bij dit herdenkingsconcert. Dit jaar zal Projectkoor Adveniat Musica in samenwerking met organist Pim Schipper voor de vijfde maal op muzikale wijze de Nationale Dodenherdenking afsluiten met een concert in de Oude kerk.

Wij zullen een aantal aangrijpende koorwerken ten gehore brengen, van diverse componisten uit verschillende landen. Wij verklanken de woede en vertwijfeling te midden van de puinhopen van een verwoeste stad. Wij vragen eeuwige rust voor de gestorvenen en zoeken troost en verzoening met de dood voor onszelf. Deze soms al oude muziek kan ons nog steeds ondersteunen bij de verwerking van oorlogsleed. Wij zingen twee composities op de tekst *Da Pacem Domine*: een smeekbede om vrede in onze tijd. De verwoeste stad Homs (Syrië) op ons affiche herinnert ons er aan dat voor velen vrede nog ver weg is. Daarom dragen we dit concert op aan alle oorlogsslachtoffers in alle tijden, over de hele wereld.

Het Herdenkingsconcert in Zeist is inmiddels een goede traditie geworden. Om dit ook in de toekomst voort te kunnen zetten vragen wij uw gulle gift bij de collecte na afloop. Omdat hier geen subsidie voor beschikbaar is zijn we er volledig van afhankelijk.

Adveniat Musica wenst u een mooie muzikale afsluiting van deze dag.

met dank aan onze sponsor

Programma

Selig sind die Toten

Heinrich Schütz

1585-1672

Verleih uns Frieden

Felix Mendelssohn

1809-1847

Steeds opnieuw

voordracht door Hans Donze

Gedicht van Manon Slob

Wie liegt die Stadt so wüst

uit: Zyklus Dresden

Rudolf Mauersberger

1889-1971

Paraphrase über den Choral:

"Jesus meine Zuversicht"

und ein Thema von G.F.

Händel Opus 17: nr. 3

Karl Hoyer

(1891 - 1936)

Da pacem Domine

Arvo Pärt

1935

In Paradisum

Galina Grigorjeva

1962

Eks teie tea

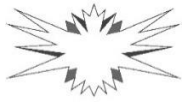
Rudolf Tobias

1873-1918

Nachtlied

Max Reger

1873-1916

is in 2011 opgericht door Rienk Bakker. Uitgangspunt waren de Herdenkingsconcerten in Zeist, maar inmiddels worden

meerdere projecten per jaar georganiseerd met muziek uit diverse stijlperioden. Het koor wordt vaak op orgel begeleid door Pim Schipper. Koor, organist en dirigent streven ernaar om samen in korte tijd een zo hoog mogelijk niveau te bereiken. Samenklank en groeps sfeer zijn daarvoor belangrijke pijlers. Zie voor meer informatie www.adveniatmusica.nl. Geïnteresseerde zangers kunnen mailen naar rienk.bakker1@gmail.com.

sopranen Noor van Bergen - Helma Eijck - Jacqueline Hartman -
Mieke Meijering - Pieta van Twist - Elly Veld -
Marieke van der Vlies - Jantine Woudstra.

alten Willy Boersma - Jonne Bremer - Marjan van Dijk -
Nienke de Goeijen - Liesbeth Hak - Willemien Koster -
Leonique van Zijl Langhout.

tenoren Talmai Gerardts - Wim van der Kruk - Auke Roelofsen -
Bram van Twist - Jan van der Zwan - Zsombor Facsar.

bassen Theo van den Bos - Hans Donze - Jurgen Ganzevles -
Peter Meijering - Jan Steunenbrink - Ron van der Wens.

Rienk Bakker

studeerde in 2011 af aan het ArtEZ Conservatorium voor orgel en kerkmuziek. In juni zal hij afstuderen voor de master koordirectie aan het conservatorium te Antwerpen. Rienk is dirigent van het Amersfoorts Kamerkoor, het Eindhovens Kamerkoor en Jongerenkoor Houten en cantor-organist van de Grote Kerk te Vianen. Hij werkt als repetitor bij het NSK en het Slotkoor.

Pim Schipper

studeerde in 2013 af aan het conservatorium te Utrecht. Hij is als organist verbonden aan de Grote kerk te Wijk bij Duurstede en aan de Oude en de Nieuwe kerk te Zeist. Verder is hij werkzaam als intonateur bij Stinkens Orgelpijpenmakers te Zeist.

Selig sind die Toten

Heinrich Schütz (1585-1672) schreef als belangrijkste componist van de Luthers-protestantse geloofsgemeenschap in Duitsland voornamelijk kerkmuziek. Hij werkte vanaf 1617 aan het hof van Dresden. Deze stad zou, mede door zijn invloed, uitgroeien tot een centrum van kunst en cultuur. Schütz moest zijn werkzaamheden verrichten te midden van de puinhopen en chaos van de Dertigjarige Oorlog en zich daarom vaak met een minimum aan beschikbare musici en zangers tevreden stellen. In zijn werk is een duidelijke verbinding te horen tussen tekst en muziek. De tekst voor dit motet is afkomstig uit het apocalyptische Bijbelboek *Openbaring* en bezingt de rust en de beloning die de overledenen toekomen.

Selig sind die Toten, die in dem Herrn sterben, von nun an.
Ja, der Geist spricht, daß sie ruhen von ihrer Arbeit;
denn ihre Werke folgen ihnen nach.

*Gelukkig de doden die in de Heer sterven, van nu af aan.
"Ja waarlijk," zegt de Geest, "laat hen uitrusten van
hun zwoegen, want hun daden vergezellen hen."
(Openb. 14:13)*

Verleih uns Frieden

Het oeuvre van **Felix Mendelssohn** (1809-1847) omvat grote en kleine werken. Van zijn grote werken is bijvoorbeeld de opera *A Midsummer Night's Dream* bij velen bekend. In deze kleine koraalcantate maakt Mendelssohn gebruik van de door hervormer Maarten Luther in het Duits vertaalde tekst *Da pacem Domine*. De componist Robert Schumann (1810-1856) zei vol bewondering over dit werk:

"Een eenvoudigweg mooie compositie, van het effect kunt u zich waarschijnlijk weinig voorstelling maken na een blik op de bladmuziek". "Dit kleine stukje verdient een wereldberoemdheid en zal deze ook verwerven in de toekomst, zoals ook 'Madonna' van Raphael niet lang verborgen kon blijven."

Verleih uns Frieden gnädiglich,
Herr Gott, zu unsern Zeiten.
Es ist doch ja kein andrer nicht,
der für uns könnte streiten,
denn du, unser Gott, alleine.

*Geef ons genadig vrede
Here God, in onze tijd.
Er is immers geen ander
die voor ons kan strijden
dan U, onze God, alleen.*

Voordracht door Hans Donze: 'Steeds opnieuw' van Manon Slob

Manon Slob was de winnaar van de dichtwedstrijd *Dichter bij 4 mei* in 2009. Zij heeft dat jaar haar gedicht voorgedragen tijdens de Nationale Dodenherdenking op de Dam in Amsterdam.

Wie liegt die Stadt so wüst

Rudolf Mauersberger (1889-1971) was componist en cantor van de Dresdner Kreuzkirche. Bij het bombardement van Dresden in de nacht van 13 op 14 februari 1945 werd deze stad volledig verwoest. Ca. 25.000 mensen lieten hierbij het leven. Naar aanleiding van deze allesomvattende en zinloze vernietiging schreef Mauersberger dit werk, waar hij de ondertitel Trauermotette aan gaf. Het werd voor het eerst uitgevoerd op 4 augustus 1945, in de overblijfselen van de vernietigde Kreuzkirche. In de muziek hoor je heel expliciet het verdriet, de woede en onmacht.

Wie liegt die Stadt so wüst, die voll Volks war.

Alle ihre Tore stehen öde.

Wie liegen die Steine des Heiligtums
vorn auf allen Gassen zerstreut.

Er hat ein Feuer aus der Höhe in meine Gebeine gesandt
und es lassen walten.

Ist das die Stadt, von der man sagt,
sie sei die allerschönste, der sich
das ganze Land freuet.

Sie hätte nicht gedacht,
daß es ihr zuletzt so gehen würde;
sie ist ja zu greulich heruntergestoßen
und hat dazu niemand, der sie tröstet.

Darum ist unser Herz betrübt
und unsere Augen sind finster geworden:
Warum willst du unser sogar vergessen
und uns lebenslang sogar verlassen!

Bringe uns, Herr, wieder zu dir,
daß wir wieder heimkommen!
Erneue unsre Tage wie vor alters.
Herr, siehe an mein Elend!

(uit: Zyklus Dresden, tekst uit Klaagliederen)

*Hoe eenzaam ligt de stad, die eens vol mensen was.
Al haar poorten zijn verlaten.
Hoe verspreid liggen de stenen van het heiligdom,
over alle straathoeken uitgestrooid .
Hij heeft een vuur uit de hoogte in mijn gebeente gezonden
en het zijn werk laten doen.*

*Is dit de stad waarvan men zegt
dat ze de allermooiste is, de stad
waarover het hele land zich verheugt?*

*Ze had niet voorzien
dat het haar ten slotte zo zou vergaan;
ze is op een afschuwelijke manier ten val gebracht
en ze heeft niemand die haar troost.*

*Daarom is ons hart bedroefd
en zijn onze ogen somber geworden.
Waarom wilt u ons voorgoed vergeten
en ons voor altijd verlaten!*

*Breng ons weer bij u, Heer,
opdat wij weer thuiskomen!
Vernieuw onze dagen, laat ze zijn als voorheen.
Heer, heb toch oog voor mijn ellende!*

(vertaling: Leonique van Zijll Langhout)

Karl Hoyer (1891 - 1936) - Paraphrase über den Choral: "Jesus meine Zuversicht" und ein Thema von G.F. Händel Opus 17: nr. 3

Dit werk is een koraalfantasie over het bekende lied *Jesus meine Zuversicht*. Het stuk begint met een introductie van het thema, dat Hoyer vervolgens in steeds andere vormen terug laat komen. Halverwege het stuk combineert Hoyer deze melodie met het thema *He shall feed his flock* uit de Messiah van Händel. Na dit middendeel komen flarden uit het begin weer terug, waarna Hoyer naar een climax toewerkt. Daarna wordt de complete melodie nog een keer volledig tot klinken gebracht.

Da Pacem Domine

Arvo Pärt (1935) geldt als één van de componisten die na jaren van onderdrukking door de Sovjet-Unie de nationale trots van Estland weer liet klinken vanaf de muziekpodia. Na een lange zoektocht naar een eigen identiteit als componist besloot hij uiteindelijk dat de kracht van muziek in kleine middelen zit. "Ik ontdekte dat het genoeg is wanneer een enkele noot mooi wordt gespeeld. Deze ene noot, of een enkel geluid, of een moment van stilte, biedt mij troost. Ik werk met zeer weinig elementen - met één stem, twee stemmen. Ik bouw met primitieve materialen - met de drieklank, de drie noten van de drieklank lijken op bellen."

Da pacem Domine in diebus nostris
quia non est alius qui pugnet pro
nobis nisi tu, Deus noster.

*Geef vrede Heer in onze dagen
want er is niemand anders
die voor ons ten strijde trekt
dan alleen U, onze God.*

In Paradisum

Galina Grigorjeva werd in 1962 in Oekraïne geboren en is momenteel woonachtig en werkzaam in Tallinn, Estland. De tekst van dit werk ontleende de componiste aan de Gregoriaanse Requiemmis. Van oudsher werd het *In Paradisum* gezongen aan het eind van een uitvaartplechtigheid, waarbij de kist de kerk werd uitgedragen. Men hoort in dit werk nog duidelijk de Gregoriaanse invloeden, naast de eigzinnige harmonieën die kenmerkend zijn voor muziek uit de Baltische staten.

In paradisum deducant angeli,
in tuo adventu suscipant te martyres,
et perducant te in civitatem sanctam Jerusalem.

Chorus angelorum te suscipat,
et cum Lazaro quondam paupere
aeternam habeas requiem.

*Mogen de engelen u naar het paradijs begeleiden.
Mogen allen die gemarteld zijn u bij uw binnenkomst in
hun armen sluiten en u binnenleiden in de heilige stad
Jeruzalem.*

*Moge het engelenkoor u opnemen,
en moge u, evenals Lazarus, ooit zo arm,
eeuwige rust hebben.*

Eks Teie Tea

Rudolf Tobias (1873-1918) was de eerste professionele componist van Estse afkomst en in veel opzichten een pionier. Na in diverse Europese steden gewoond te hebben vestigde hij zich uiteindelijk in 1910 in Berlijn. Tobias componeerde in de stijl van de late romantiek. Zijn muziek doet veel denken aan de stijl van bijvoorbeeld Mendelssohn en Reger. Hij geldt als 'stamvader' van latere componisten uit de Baltische staten zoals de eerder gehoorde Pärt en Grigorjeva. Dit werk, met zijn betrekkelijk basale harmonieën en aansprekende melodielijnen, ademt een gevoel van troost.

Eks teia tea et teia Jumala tempel olete?
Ja et Jumala vaim te sees elab?

*Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt
en de Geest Gods in u woont?*

(Korint. 3:16)

Nachtlied

Het *Nachtlied* van **Max Reger** (1873-1916) is een gebed om rust voor de nacht die komen gaat. De tekst is van Petrus Herbert (1533-1571) en kan als avondlied voor het slapen gaan opgevat worden. Het woord 'nacht' kan in de context van dit concert ook met een diepere lading geïnterpreteerd worden, als in de spreekwoordelijke 'nacht van het leven'.

Die Nacht ist kommen,
drin wir ruhen sollen;
Gott walt zu Frommen
nach sein'm Wohlgefallen,
daß wir uns legen
in sein'm Gleit und Segen,
der Ruh' zu pflegen.

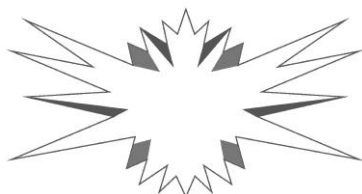
Treib, Herr, von uns fern
die unreinen Geister,
halt die Nachtwach' gern,
sei selbst unser Schützherr!
Schirm beid', Leib und Seel',
unter deine Flügel,
send' uns dein' Engel.

Laß uns einschlafen
mit guten Gedanken
fröhlich aufwachen
und von dir nicht wanken,
laß uns mit Züchten
unser Tun und Dichten
zu dein'm Preis richten.

*De nacht is gevallen
waarin we moeten rusten;
God waakt over ons
in zijn barmhartigheid,
opdat wij ons neervlijen
en onder zijn zorg en zegen
kunnen rusten.*

*Heer, verjaag de boze geesten
ver van ons,
houd de wacht,
wees onze beschermer!
Bescherm zowel lichaam als geest
onder uw vleugels,
zend ons uw engelen.*

*Laat ons inslapen
met goede gedachten
vrolijk ontwaken
en niet aan u twijfelen,
laat ons met tucht
onze woorden en daden
tot uw eer zijn.*

wie laat je soms weer leven
even leven
in de stilte

twee minuten, even vrijheid
steeds opnieuw haal ik je terug

Manon Slob, 2009